

ИНФОРМАЦИЈА И ПРЕПОРУКЕ СА РЕГИОНАЛНИХ САВЈЕТОВАЊА СА ВАСПИТАЧИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У периоду од 29. августа до 29. септембра 2012. године одржана су савјетовања са васпитачима, стучним сарадницима и директорима ПУ Републике Српске. Циљ савјетовања био је јачање професионалних компетенција васпитача. Оснаживање васпитача је предуслов постизања квалитета у предшколском васпитању и образовању, на чему ће РПЗ у наредном периоду радити и то кроз два уже дефинисана задатка. То су:

1. Развој и примјена Професионалног портфолија и
2. Путем акције „Бирамо најбољу играчку и дидактичко средства“. Ова акција реализоваће се у партнерству са Министарством просвјете и културе Републике Српске и Удружењем предшколских радника Републике Српске.

„Професионални портфолиј“ представља алатку за примјену Стандарда квалитета рада васпитача, педагога и директора у предшколским установама (Агенција за предшколско, основно и средње образовање, Сарајево, 2011.). Стандарди квалитета рада ће ускоро бити доступни и обавезујући. Како бисмо их учинили прагматичнијим, урађен је и понуђен у радној верзији „Професионални портфолиј“ чији је циљ да оснажи васпитача као професионалца. Циљ нам је да професионалне компетенције које представљају мост између друштвених очекивања постављених у националном курикулуму, односно Програму предшколског васпитања и образовања Републике Српске до **ДЈЕТЕТА**, буду снажне и да сваки васпитач буде посвећен основном програмском циљу а то је: *цјеловит (холистички) развој дјетета у складу са његовим потребама, интересима, могућностима, карактеристикама.*

Задовољно дијете и задовољан родитељ је основни смисао васпитачког позива и потребно је сва знања, вјештине, умјења и емоционална давања усмјерити ка том циљу. Овај захтјев односи се на све запослене, нарочито васпитно-образовне раднике, који се на директан или индиректан начин баве дјецом.

Сврха „Професионалног портфолија“ је јачање вјештина самоевалуације и тимске евалуације, као и тимског приступа у развоју и процесу васпитно-образовног рада. Не служи за оцјењивање и процјењивање васпитача, али ће у наредном периоду бити добра алатка за (само)оцјењивање и процјењивање рада тимова и добра основа за оцјењивање примјењивања програма. У том случају може бити допуна цјеловитој оцјени. Сврха „Професионалног портфолија“ произилази из програмског захтјева за тимским дјеловањем и програмском аутономијом вртића и тимова у њима.

У овој фази, његова сврха је да помогне тиму и васпитачима који га чине, да освијесте своје добе стране а коригују слабије. Служи прије свега васпитачима, затим тиму на нивоу васпитне групе, те тиму на нивоу објекта као организационе јединице предшколске установе, као и самој предшколској установи, да из перспективе индикатора „Професионалног портфолија“ сагледају стање живота и рада **ДЈЕТЕТА** у вртићу.

На свих десет локација на којима је организовано савјетовање, договорено је:

1. Примједбе и сугестије на „Професионални портфолио“ да се доставе до 5. октобра 2012, изузев херцеговине за које је рок 15. октобар, на е-маил адресу: staka.nikolic@rpz-rs.org.

И овим путем сугеришемо да се процјени Портфолија, односно свих „елементима“ како су названи у Портфолију, приђе отворено и на њих посматра као на нешто лично. Нпр: „ Овај елемент је важан за мене; он ме оснажује као професионалца; доприноси мом развоју; важан је за струку или обрнуто....“. Препорука је да се примједбе и сугестије доставе до 5. октобра како би васпитачи, односно тимови васпитача били у прилици да током мјесечне евалуације, која је саставни дио васпитно-образовног рада и која се врши и евидентира у Радним књигама, могли процијенити да ли и колико помаже да се уради мјесечна евалуација.

Поред квалитативне анализе индикатора, тимови се позивају да размисле и о изгледу и лакоћа примјене. Основни принцип изгледа „Професионалног портфолија“ треба да буде лакоћа примјене и смисао за васпитаче. Стога се тимови позивају да у сугестијама дају и могући приједлог начина примјене (нпр. за индикатор „Васпитач је добар говорни модел матерњег језика“, васпитачи могу дикатафоном, видеоклипом и сл. снимити своју интеракцију са дјецом и на основу снимљеног материјала процијенити индикатор. Или, за индикатор „...различити облици партнерства са породицом...“ тим васпитача може да дискутује о њему приликом рада полугодишњег планера који је саставни дио Радних књига, и приложи пут настанка таквог планера или сними радионицу коју су тимови урадили са родитељима и анализу њене ефикасности.

2. Примјеђено је да процесно планирање неким васпитачима ствара потешкоће. Анализом Радних књига (у једном броју објеката) може се закључити да примјена Програма предшколског васпитања и образовања у том сегмент није на задовољавајућем нивоу. Да ли стварно или због невјештости попуњавања, рубрика у радним књигама „Шта дјеца знају и умију о оном што се планира радити“, је прилично проблематична и запостављена.

То је кључни сегмент, основна снага и вриједност Програма предшколског васпитања и образовања Републике Српске. Управо ова рубрика у центар свих активности ставља дијете: његова претходна знања, искуства, интересовања. Ту је направљен суштински заокрет са садржаја, теме, учеће активности на ДИЈЕТЕ и овим сегментом Програм захтијева посматрање, праћење, „ослушкивање“ дјечијих снага и интереса као би се на њима градила слједећа знања и искуства. У наредном периоду позивају се тимови васпитача и руководства Предшколских установа да већи акценат ставе на јачање овог сегмента програма.

Сврха, вјештине и технике ове рубрике морају бити тема стручног усавршавања на нивоу установе, активна јасличких и вртићких група на нивоу објекта и тимова васпитача. Поред тога, овај сегмент примјене Програма треба бити и тема примјењених истраживања и пројеката стручних и руководних радника.

3. Како би стекли озбиљан увид у примјену Програма договорено је да сви васпитачи Републике Српске у току ове радне године ураде и у Завод доставе у писаној форми по **четири седмичне припреме. Припреме се односе на сваки дан у седмици и на период од доласка дјете у вртић до одласка кућама. Уз припреме потребно је доставити фотокопију етапног плана и фотокопију документовања етапе из Радне књиге за ту седмицу. Двије седмичне припреме са фотокопијама етапног плана и документовања етапе, доставити до краја 2012. године а остале двије до краја јуна 2013. године.**

Будући да ће се у фотокопији документовања седмице наћи и рубрика партнерство са породицом и окружењем, јер је саставни дио документовања, препоручује се да се уз „овај пакет припрема“ достави и фотокопија полугодишњег планера партнерства са породицом и окружењем.

(Овај захтје није помињан на једном броју локација савјетовања, али се просто указала прилика да се и о овом сегменту рада: партнерство с породицом и окружењем, уради озбиљна анализа.)

Препорука је да се припреме раде за уобичајену седмицу и да се избјегава период манифестација или рада на неком „пројекту“. Подсјећамо вас да и у обрасцу Годишњег програма рада који је доставило Министарство просвјете и културе стоји да се „Тематско планирање – пројекти“ могу радити само у ситуацији када су истражене и документоване дјечије потребе“.

Припреме, уосталом као и све активности у вртићу, је потребно радити тимски: оба васпитача, стручни сарадници и директори. Како су васпитачи који имају преко 35 година радног стажа ослобођени писања припрема, али не и озбиљног рада са дјецом, моле се колеге - други васпитачи који раде скупа на групи, да преузму писање цјеловите припреме. У том случају васпитачи са 35 и више година радног стажа морају писмено дати свој суд – рефлексiju на процесно планирање. На васпитачим са 35 и више година радног стажа је, пошто су дио тима, да одаберу да ли да пишу припреме за дио дана када су у групи или да писмено дају осврт на процесно планирање за седмицу када се раде писмене припреме које ће се доставити у Завод.

Препорука је, не само за потребе писаних припрема које ће се доставити у Завод, него и иначе, да се током етапног планирања полази од више исхода учења а током процесног-дневног планирања, односно током осмишљавања активности користи што мањи број исхода: један до највише три исхода. При томе не треба заборавити да је исход нешто чему се тежи и на чему континуирано ваља радити.

Поштујући аутономију тимова васпитача, специфичности васпитне групе, њеног ритма живота као и аутентичности програма којег тимови заједно са дјецом и родитељима развијају и чињеницу да се до сада у пракси предшколског васпитања и образовања није озбиљно бавило процесним планирањем, препоручује се тимовима да дубоко промисле о форми припрема које ће осликавати процес учења, развоја, игре и живљења дјете у групи и објекту.

Припрема се односи на живот и рад васпитне групе и конкретног дјетета од доласка у вртић до одласка кућама и оне требају поштовати сљедеће принципе:

- Континуитет садржаја учећих активности и игре и исхода одређених етапним планом.
- Све исходе учења, развоја и игре потребно је писати пуним називом и шифром, онако како то стоји у програму.
- Глатки прелаз из једне у другу активност; из једног у други дио дана; из једног у други простор.
- Континуитет одмора, разоноде, учења,
- Да тиму омогући јасан преглед разноврсних активности у току дана и недјеље (нпр. Схема, табела, скица, мапа).

Уз ове припреме тимови могу приложити фотографије које осликавају процес.

Основни принцип процесног планирања је лакоћа примјене и смисао за васпитача и дјецу.

Примјеђено је да један број установа претјрује са „Пројектима“, а један број са манифестацијама. И „пројекти“ и манифестације су важни за предшколске установе али не смију бити на уштрб ЗАДОВОЉНОГ СВАКОГ ДЈЕТЕТА И СВАКОГ РОДИТЕЉА.

Број манифестација, мимо оног броја који је прописан Радном књигом се не препоручују. Посебно у срединама у којима постоји велики интерес родитеља и у којима постоје „листе чекања“, док у срединама које имају мали број дјеце, препоручује се већи ангажман на промоцији предшколства у локалној средини, те већи ангажман васпитача на том плану као и на уређењу ентеријера и дворишта установе. Манифестације у разумном облику, обиму и броју, морају да се врате дјецу, да осликавају свакодневни живот групе и прослављају учење и развој дјеце а не да приказују дрил и сегрегацију дјеце.

Програмом савјетовања, поред осталог, било је предвиђено и представљање примјера добре праксе.

Примјер који су приказали васпитачи из ДВ „Трол“ из Дервенте је изванредан примјер разумјевања конструктивистичке филозофије васпитања и „распаљивања ума“ мале дјеце. Такође су примјер квалитетног тематског планирања, васпитачког посла и подршке развоју дјеце у свим аспектима развоја.

Тим ДВ „Наша радост“ из Србца је препознатљив по креативности и примјер малог колектива, који се „наметнуо“ локалној заједници тимским радом и креативним радом мимо саме установе. Поред тога што су као домаћини савјетовања припремили импресиван амбијент у коме су се сви учесници осјећали добро, приказали су три примјера добре праксе. Посебно вриједан примјер је „Припрема обиљежавања 8. марта“.

Пријатно изненађење и неочекивано добра енергија дочекала је све у ДВ „Пчелица Маја“ у Новом Граду који су били домаћини савјетовања за своју регију. За посљедње двије године овај вртић је постао добро мјесто за развој, учење и игру дјеце

и пријатан амбијент за родитеље, васпитаче и све који навраћају у објекат. Много се урадило на стварању добрих услова са очигледно мало средстава и пуно воље и рада.

Била је и занимљива презентација примјера њихове праксе којој је посебан шарм дао ангажман педагога вртића. Ово је добар примјер рада педагога као члана тима у васпитној групи.

Традиционално ДВ „Буба Мара“ са Пала, домаћин је савјетовања за васпитаче Романијске регије. Захвална сам, нарочито директору установе на сусретљивости и гостопримству. Слично као и у Новом Граду и у овом вртићу су примјетне позитивне промјене, мада су васпитачи позвани на још интензивније дјеловање у локалној заједници и уређење ентеријера хола и дворишта вртића.

ПУ „Чика Јова Змај“ из Бијељине, такође је традиционално добар домаћин за васпитаче Семберије и Бирча. Тиму васпитача ДВ а нарочито директору установе се захваљујем на свему што су урадили да се савјетовање обави у доброј атмосфери а примјери праксе који је приказала педагогица установе су јако вриједни.

ДВ „Мајка Југовића“ из Добоја је био домаћин савјетовања Добојске регије. Радило се у још неотвореном објекту који је за два дана требао да прими дјецу. Сви смо били импресионирани објектом који је урађен „по мјери дјетета“, и поштујући најсавременија архитектонска рјешења и енергетски ефикасну градњу, а за добробит дјеце Добоја и понос предшколства локалне заједнице и Републике Српске. Честитам свима, посебно директорици установе, на савршеном објекту и што није запоставила друге објекте у реновирању и захваљујем се на гостопримству.

На савјетовању у Бањој Луци тим васпитача из ДВ „Миља Ђуканови“ из Мркоњић Града је приказао занимљив примјер ангажовања васпитача око обиљежавања Нове године.

Васпитачаима Херцеговачке регије домаћин савјетовања је била предшколска установа ДВ „Св. Евгенија Царица Милица“ из Невесиња. Ова установа је млада, са тек шест година постојања али се својим квалитетним и креативним радом наметнула локалној средини и систему предшколског васпитања и образовања Републике Српске. Препознатљиви су по тимском раду кога не чине само васпитно-образовни него и сви запослени, па и кухар Раде који на аутентичан начин подстиче дјецу на здраву исхрану. Родитељи дјеце су такође дио тима и активно су укључени у све активности, нарочито манифестације попут разних драмских представа и маскенбала. Своју креативност показали су и у улози домаћина савјетовања, на чему се захваљујем. Представили су више примјера добре праксе од којих истичем представу „Дадиља“ гдје главни лик, као и у већини представа, глуми управо директорица вртића г-ђа Милена Капор, затим представе „Огледалце“, маскенбали итд. Препознатљиви су и по томе што су двориште и игралиште вртића отворили за сву дјецу Невесиња.

И васпитачи ДВ „Љубиње“ приказали су занимљиву активност правог васпитачког посла. Ријеч је о теми МЕД којом су кроз вишедневне активности и путем пројектног планирања дјеца кроз игру сазнавала о пчелама и меду. Кроз мноштво занимљивих активности подстицали су дјецу на одређене исходе а нарочито је био занимљив „стручњак“. Дакле, „стручњак“ је било дијете чији је дјед пчелар и који је путем симболичке игре „поучавао“ дјецу о меду.

Прије почетка савјетовања са васпитачима одржано је савјетовање са директорима и стручним сарадницима Предшколских установа. Домаћин савјетовања била је предшколска установа ДВ „Лепа Радић“ из Градишке. За ту прилику представници Центра за предшколско васпитање и образовање из Лакташа приказали су један сегмент из њихове завршне приредбе. Васпитно-образовни радници ЦПВиО из Лакташа су препознатљиви по високим стандардима квалитета у многим, нарочито у сегменту организације манифестација.

Све наведене примјере добре праксе аутори или „власници“ праксе су спремни подијелити са свима и достављамо вам адресе на које се можете обратити:

- Центар за предшколско васпитање и образовање Лакташи, тел. 051/532-209 или на е-маил адресу: princezazvezdica@gmail.com
- ДО „Трол“ Дервента, тел 053/333-235 или на е-маил адресу trol@teol.net
- ДВ „Чика Јова Змај“ Бијељина, тел 055/201-233 или 053/204-808 или на е-маил адресу zmaij.j@teol.net
- ДВ „Миља Ђукановић“ Мркоњић Град, тел. 050/ 221-130 или на е-маил адресу djevtic@teol.net
- ПУ „Наша дјеца“ Србац, тел. 051/841-471 или на е-маил адресу nasaradostsr@teol.net
- ДВ „Пчелица Маја“ Нови Град, тел. 052/751-684 или на е-маил адресу pcelicamaja18@hotmail.com
- Јавна установа за предшколско васпитање и образовање ДВ „Љубиње“, тел. 059/621-146 или на е-маил decijivrticljubinke@yahoo.com
- Јавна установа за предшколско васпитање и образовање ДВ „Св. Евгенија Царица Милица“ Невесиње, тел. 059/ 601-327 или на е-маил vticnevesinje@gmail.com

Још неке препоруке.

- У интересу дјече и њиховог кориштења читавог простора у објекту (иначе се препоручује да дјеца користе хол нпр. за прљаве активности као рад са тијестом, пластилином и друге ликовне и моторичке активности), терасе, двориште, те боље искориштености играчака, препоручује се да дјеца мијењају собе. Нпр. да се радне собе, гдје то организација и услови дозвољавају, специјализују. Тако би сва дјеца од 3-4 године имала своју собу, од 5-6 своју итд. Тиме би дјаци упознала све просторе а играчке и дидактички материјали би се боље пазили и користили.
- За Установе које имају више објеката, препоручљиво је, да сваки објекат за себе направи кодекс понашања и учини га доступним родитељима и другим заинтересованим. То је добар начин да се реализује и практикује аутономија и тимски рад што је суштински захтјев програма.
- Практичан примјер подијелиле су васпитачице из Бање Луке који имају проблем са неодазивом родитеља у случају да се дијете разболи док је у групи и васпитач процјени да му је неопходна љекарска помоћ. Практично је у свеску прибиљежити термин позива, уз неког свједока, како би се васпитачи заштитили од немилих догађаја и евентуалне одговорности.
- За сљедеће савјетовање препоручује се да примјери добре праксе буду прилози једног обичајног дана у вртићу.

И на крају изражавам своје задовољство са савјетовањима на свим локацијама и резултатима на које сам наишла у пракси.

Захваљујем се и директорици ДВ „Лепа Радић“ из Градишке као и представницима локалне управе на доброј организацији савјетовања са директорима и стручним сарадницима ПУ.

Бања Лука, 3. октобар 2012. године

Стака Николић
Инспектор-просвјетни савјетник
за предшколско васпитање